ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΛΙΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΝ ΤΟΥ «ΓΙΟΥ ΤΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ»

Όταν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἐλευθέρωνε τοὺς ἀγρότας ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν τσιφλικούχων

Μεσαιωνικὴ ἦτο ἡ κατάστασις τῶν ἀγροτῶν πρὶν ἀναλάβῃ τὸ Κόμμα Φιλελευθέρων τὴν μεγαλυτέραν κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΣΠ. ΜΕΛΑ

Λίαν ἐπικαίρως ἐκυκλοφόρησεν ὁ δεύτερος τόμος τῆς βιογραφίας τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸν κ. Σπῦρον Μελᾶν. Ὁ τόμος οὗτος, ὁ τὸν τίτλον «Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ», ἀναφέρεται εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Ἐθνάρχου μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1909 καὶ μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων καὶ περιλαμβάνει σπουδαιοτάτας σελίδας διὰ τὴν ριζοσπαστικὴν πολιτικὴν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Λίαν ἐπικαίρως, λοιπόν, εἰς ἣν ἀποχὴν διάφοροι ἐπιχειροῦν νὰ ἀποκτήσουν τὴν ψῆφον τοῦ ἀγρότου, ἔρχονται αἱ ἀφηγήσεις διὰ τὴν δόξαν ἔπραξεν ὑπὲρ τῶν ἀγροτῶν τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, τὸ ὁποῖον εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀγροτικὸν κόμμα.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἵδρυσε τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν καὶ ἔπληξε τὴν τοκογλυφίαν τῆς ὑπαίθρου. Ἵδρυσε τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας καὶ τοὺς Γεωργικοὺς Συνεταιρισμούς. Ἐξετέλεσε τὰ μεγάλα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ σήμερον τὸ βάθρον τῆς ἀγροτικῆς μας Οἰκονομίας. Εἰσήγαγε τοὺς θεσμοὺς τῶν τιμῶν ἀσφαλείας καὶ συγκεντρώσεως τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων. Ἀνέκτησε διὰ τὰ Ἑλληνικὰ καπνὰ τὴν γερμανικὴν ἀγοράν, ἡ ὁποία μεταπολεμικῶς εἶχε κατακτηθῆ ἀπὸ τοὺς ἀντιπαλωνιστάς μας. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι τὸ Κόμμα Φιλελευθέρων ἦτο μὲν πρόγραμμα βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν ἀγροτῶν (ἐπιδότησις τῶν λιπασμάτων, κατάργησις τοῦ φόρου ἀγροφυλακῆς, καταργήσεις ἐκπαιδευτικῶν τελῶν, ἀγροτικὰς ἀσφαλίσεις κλπ.) καὶ ἠδύνατο νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ, διότι ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ σχηματίσῃ κυβέρνησιν.

Ἀλλά, ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἔργα τῶν Φιλελευθέρων εἶναι ὅτι ἀπελευθέρωσαν τοὺς ἀκτήμονας καὶ ἐξερρίζωσαν τὴν δουλοπαροικίαν τῶν γεωργῶν. Ἂς γυρίσωμεν πολλὰ χρόνια πίσω, διὰ νὰ ἴδωμεν πῶς ἦτο ἡ κατάστασις τῶν ἀγροτῶν πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Μελᾶς εἰς τὴν περιοδεύσει τὴν Θεσσαλίαν, ὡς ἀπεσταλμένος τῆς «Πατρίδος» τῶν Ἀθηνῶν. Ἰδοὺ αἱ ἀναμνήσεις του, ὅπως τὰς ἀναφέρει εἰς τὸν «Γιὸ τοῦ Ψηλορείτη»:

«Ξυνηθισμένος ἀπὸ τὰ χωριὰ τῆς Πελοποννήσου, μὲ τὰ καθάρια σπιτάκια, τ' ἀνθοστόλιστα, τὴν ἁπλῆ, ἀλλὰ κάπως ἄνετη ζωή, δὲν περίμενα ποτὲ ν' ἀντικρύσω τόσο πυκνὴ ἀθλιότητα, τέτοια δυστυχία κι ἐγκατάλειψη.

Χαμηλὰ καὶ σκοτεινὰ πλιθόκτιστα σπίτια, μὲ πάτωμα τὴ γῆ καὶ χωρὶς ταβάνι, τὰ περισσότερα, ὅπου σ' ἕνα καὶ μοναδικὸ δωμάτιο ζοῦσαν, ἀνακατωμένοι, ἄνθρωποι, ἀόβια καὶ γουροῦνια, μέσα σ' ἀτμόσφαιρα γεμάτη ἀπὸ καπνοὺς «σβουνιᾶς»—κοπριὰ ἀοβίων— ποὺ καιγαν στὸ πρωτόγονο τζάκι τους, ἀντὶ γιὰ ξύλα· μορφὲς χλωμές, μὲ μίαν ἀπόχρωση γαιώδη—τὸ χρῶμα ποὺ τοὺς ἔβινε ἡ ἐλώδης καχεξία—παιδιὰ καὶ γυναῖκες, κατάκοιτες, νὰ τουρτουρίζουν μέχρι τριξίματος δοντιῶν ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τοῦ ἐλώδους πυρετοῦ, γιὰ φαγητὸ κόκκινη κολοκύθα μ' ἐλάχιστο ρύζι καὶ γουρουνίσιο ξύγκι—ἂν βρισκόταν— ἢ μπουλουγοῦρι ἀπὸ σιτάρι κομμένο στὸν πρωτόγονο χερόμυλο τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητας, ροῦχα χονδροειδέστατα τοῦ ἀργαλειοῦ, τριμμένα καὶ χιλιομπαλωμένα, σύνθετα μιὰ ἀαρειὰ καὶ καταθλιπτικὴ ἐντύπωση.

Συναντοῦσα συχνὰ οἰκογένειες μὲ παιδιὰ ἀπὸ τρεῖς γάμους, γιατὶ θέριζε τὶς γυναῖκες ὁ ἐπιλόχιος πυρετός, οἱ μολύνσεις τοῦ τοκετοῦ, ἔτσι, ὅπως γεννοῦσαν, ἀβοήθητες ἢ «βοηθημένες» ἀπὸ ἐμπειρικὲς μαμμές—σπάνιες κι' αὐτές— ποὺ δὲν εἶχαν καμμιὰ ἰδέα ἀντισηψίας. Κι' ὁ θάνατος, στὴ ἀρεφικὴ καὶ παιδικὴ ἡλικία, δοὺλευε, σὲ μεγάλη κλίμακα, ἀπὸ τὰ αἰώνια «κοιλιακά» γιατὶ σ' αὐτοὺς τοὺς θλιβεροὺς πληθυσμοὺς ἦταν τέλεια ἄγνωστη ἡ ἀρεφοκομία. Κι' ὅλα αὐτά, ὡστόσο, ἦταν πάλι τίποτα μπροστὰ στὸ δρᾶμα, τὸ καθημερινό, τὸ στυγνὸ τῶν σχέσεων τοῦ γεωργοῦ πρὸς τὸν «ἀφέντη», τὸν τσιφλικοῦχο.... Μάταια ἡ φεουδαρχία εἶχε πέσει σ' ὅλο τὸν κόσμο μ' αἱματηρὴ ἐπανάσταση. Στὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα εὕρισκα στὴ Θεσσαλία τὸ Μεσαίωνα: Ἕνα καθεστὼς δουλοπάροικων!»

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1910 ἐπῆγε εἰς τὰς Ἀθήνας μία πανθεσσαλικὴ ἐπιτροπὴ ἀγροτῶν. Μία ἔκκλησίς των πρὸς τὸν Βασιλέα Γεώργιον Α' ἔλεγε:

«Εὐλαβῶς φέρομεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν, Μεγαλειότατε, ὅτι ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὑφίστανται ἀκόμη τὰ λείψανα τῆς διαβάσεως τῶν κατακτητῶν διὰ τῆς χώρας ἡμῶν, τουτέστιν τὰ τσιφλίκια. Ταῦτα μᾶς ἀπερρόφησαν. Δὲν εἴμεθα κύριοι τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καλλιεργοῦμεν, οὔτε τῆς καλύβης, ἔνθα διαμένομεν, οὔτε τῆς ἐκκλησίας, ἔνθα λατρεύομεν τὸν Θεόν, οὔτε τοῦ κοιμητηρίου τῶν νεκρῶν μας καὶ οὔτε μᾶς ἐπιτρέπουν ἐλευθέραν ἰδιοκτησίαν. Ἐὰν δέ τις ἔχει καὶ ἰδίαν τοιαύτην, λαμβάνει γεώμορον ἐξ αὐτῆς, ὅπως καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα!

Μᾶς ἐξώνουσι ὅταν θέλουν καὶ μὲ τὰ κινητὰ πράγματα ἡμῶν καὶ μὲ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, περιφερόμεθα ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον ὡς Ἀθίγγανοι. Ἡ τοκογλυφία ἀκμάζει καὶ ἡ ἐλονοσία μᾶς θερίζει.... Ὁ γεωργικὸς πληθυσμὸς ἐλαττοῦται, ἡ δὲ γεωργία ὀπισθοδρομεῖ. Καλύτερος Βασιλεὺς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις καθιστᾷ τὴν ὑπαίθρον γόνιμον χώραν. Ἐν Δανίᾳ ἡ δουλοπαροικία κατηργήθη ἀπὸ τοῦ 1788 ἔτους καὶ στήλη ἐλευθερίας ὑπενθυμίζει τὸ γεγονὸς τοῦτο. Διατὶ νὰ μὴ στηθῇ καὶ ἐν Ἑλλάδι;»

Ἀλλά, ὁ ἐκ Δανίας Βασιλεὺς δὲν συνεκινήθη. Οὔτε καὶ ἡ τότε κυβέρνησις τοῦ Δραγούμη ἐνδιεφέρθη, ἐπίστευε μάλιστα ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι δεσμευμένη ἀπέναντι τῆς Τουρκίας διὰ συνθήκης, νὰ μὴν ἐνεργήσῃ ἀπαλλοτριώσεις τῶν τσιφλικίων, ἔστω καὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς Ἕλληνας ὑπηκόους!

Ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ὁ Βενιζέλος διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀγρότας ἀπὸ τὴν δουλείαν.

Εἶναι ἱστορικὸς ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν τὴν 19ην Μαρτίου 1911 εἰς τὴν Βουλήν, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ περὶ ἰδιοκτησίας ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὴν νομικὴν βάσιν διὰ τὰς μετέπειτα ἀπαλλοτριώσεις τῶν τσιφλικίων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν εἰς αὐτὰ τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν.

Ὁ Βενιζέλος ἐτόνισεν εἰς τὴν ἀγόρευσίν του ὅτι τὸ Κράτος ἔχει δικαίωμα ὅπως ἀφαιρῇ τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν, ὅταν πρόκειται οὕτω νὰ ἐξυπηρετηθῇ εὐρύτερον συμφέρον κοινωνικόν, τὸ δὲ ἄτομον, ὁ ἰδιοκτήτης, μόνον δικαίωμα ἔχει νὰ λάβῃ, πρὸ πάσης ἀπαλλοτριώσεως τῆς ἰδιοκτησίας του, δικαίαν ἀποζημίωσιν.

Ἀπεστόμωσε τοὺς ἀρνουμένους τοιαῦτα δικαιώματα εἰς τὸ Κράτος.

«Εἶναι περίεργον—εἶπε—πῶς, ἐνῶ οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ Κράτους διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς πλατείας, ἡ ὁποία χρησιμεύει συνήθως διὰ τὸν ἐξωραϊσμὸν μιᾶς πόλεως ἢ μιᾶς κωμοπόλεως, πῶς, λέγω, ἐνῶ διὰ τὴν κατασκευὴν μιᾶς πλατείας οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Κράτος νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν ἀπὸ πλείονας πτωχοὺς οἰκογενειάρχας, νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτὸν τὸν οἶκον ὑπὸ τὸν ὁποῖον στεγάζονται ὑπὸ τὸν δρον νὰ παράσχῃ εἰς αὐτοὺς πλήρη ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τῆς περιουσίας ταύτης, ἐν τοῦτοις ἀμφισβητεῖται τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Κράτος νὰ ἔλθῃ νὰ ἀφαιρέσῃ μέρος μιᾶς ἰδιοκτησίας μεγάλης, ἵνα ἀποκαταστήσῃ τοὺς κατοίκους τοῦ μέρους τούτου, οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουσιν ἄστεγοι, οἱ ὁποῖοι αὐτοὶ καὶ οἱ πρόγονοί αὐτῶν κατώκησαν πάντοτε εἰς τὸ μέρος αὐτό, ἐξύμωσαν αὐτὸ διὰ τοῦ ἱδρῶτος των, περιέχει δέ ἡ γῆ τὰ ὀστᾶ τῶν πατέρων των καὶ τῶν τέκνων των ἀκόμη».

Ὁ βουλευτὴς τῆς ὁμάδος τῶν «κοινωνιολόγων» Π. Ἀραβαντινὸς εἶπεν ὅτι αἱ δηλώσεις τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως «ηὔφραναν» τὴν καρδίαν του, «διότι ἔθηκε τὸ Κράτος ὑψηλὰ καὶ δὲν ἠνέχθη ἀπέναντι τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους νὰ παραταχθῇ τὸ μορμολύκειον τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς δῆθεν ἱερᾶς»...

Τότε τὸν διέκοψεν ὁ φιλελεύθερος βουλευτὴς Ἀττικῆς Τ. Ἠλιόπουλος, ὅστις ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ρήτορα εἶπε:

—Δὲν φταῖς ἐσύ, ἀφοῦ ἄλλος ὑψηλότερα ἱστάμενος (ἐννοῶν τὸν Βενιζέλον) ἐκφράζει τὰς ἰδίας γνώμας. Ἐκφράζω τὴν λύπην μου ἐπὶ τούτῳ, διότι φρονῶ ἀδιστάκτως, ὅτι ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ δὲν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνωνται τοιαῦται ἰδέαι, τὰς ὁποίας θεωρῶ ὀλεθρίας διὰ τὴν χώραν ἡμῶν.

Τότε ὁ Βενιζέλος ἀπήντησεν ὅτι σφάλλουν ὅσοι δὲν βλέπουσι «παντάπασι τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἔρχεται κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα ἐκ τῶν κάτω, κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἔν μέσον δύναται νὰ προλάβῃ, νὰ προλαμβάνῃ τὰς ἐκρήξεις διὰ τῆς ἐγκαίρου ἱκανοποιήσεως τῶν δικαίων ἀξιώσεων τῶν τάξεων ἐκείνων τῶν ἐργατῶν τῶν ἀποκλήρων τῆς κοινωνίας». Ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία, ὅταν εὑρίσκεται ἀντιστρατευομένη πρὸς τὰ μεγάλα συμφέροντα τοῦ Κράτους, ὀφείλει νὰ ὑποχωρῇ, λαμβάνουσα ἀποζημίωσιν. Καὶ ἐβροντοφώνησεν:

«Ἐγὼ εἰς πᾶσαν περίστασιν—καὶ τὸ «ἐγώ» αὐτό, παρακαλῶ νὰ τὸ σημειώσετε ὡς ἔκδηλοῦν τὴν ἔννοιαν τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ τὴν κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἔχει τὴν τιμὴν νὰ διευθύνῃ τὰς τύχας τῆς χώρας—εἰς πᾶσαν περίστασιν, λέγω, θὰ εἶμαι τὸ ἀσφαλέστερον ἐρεισμα τῆς τάξεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἀλλὰ δὲν θέλω τὸ καθεστὼς τοῦτο ἀκινητοῦν, δὲν τὸ θέλω μόνον ὑπὸ τὴν παλαιὰν αὐτοῦ διαρρύθμισιν, ὅπως σωρευθῇ αἰφνιδίως εἰς ἐρείπια, ἀλλὰ τὸ θέλω ἀκολουθοῦν τὴν πρόοδον, προσαρμοζόμενον πρὸς τὰς καθ' ἡμέραν περιστάσεις, ἵνα κατορθώσῃ νὰ βοηθήσῃ τὸ κράτος τοῦτο νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολήν».

Ἔτσι ἤρχισεν ἡ μεγαλυτέρα κοινωνικὴ μεταρρύθμισις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν εἰς τοὺς τσιφλικάδες...

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ κ. Φ. ΖΑΪΜΗ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 1ης ΣΕΛΙΔΟΣ

σύστημα, ὡς ὀλιγώτερον κακὸν ἀπὸ τὸ σύστημα τοῦ 1956. Δὲν εἶχεν ἄλλην ἐκλογήν. Ἐὰν ἐπέμενε διὰ τὴν ἁπλῆν ἀναλογικήν, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο νὰ γίνουν αἱ ἐκλογαὶ καὶ πάλιν μὲ τὸ φαῦλον κατασκεύασμα τοῦ 1956, ὁπότε καὶ πάλιν τὸ «μέτωπον» μὲ τὴν ἀριστερὰν θὰ ἦτο μοιραῖον καὶ ἔτσι πάλιν θὰ ἐνίκα ὁ Καραμανλῆς, ἐμφανιζόμενος ὡς «προστάτης τοῦ ἔθνους». Ἐὰν τὰ μικρὰ κόμματα θέλουν νὰ «τιμωρήσουν» τὸν ὑπαίτιον τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, αὐτὸς εἶναι μόνον ἡ ΕΡΕ. Μάλιστα, ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς, ὡς συστήματος δυναμένου νὰ ἐξασφαλίσῃ δικαίαν ἐκπροσώπησιν ὅλων τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ἀποχρώσεων, δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ μόνον ἀπὸ μίαν κυβέρνησιν Φιλελευθέρων, οἱ ὁποῖοι ἔδωσ'ν τὴν ὑπόσχεσιν καὶ θὰ τὴν τηρήσουν. Ἐὰν δὲν ἔλθουν οἱ Φιλελεύθεροι εἰς τὴν ἀρχήν, δὲν θὰ ἔλθῃ ποτὲ καὶ ἡ ἁπλῆ ἀναλογική. Ἑπομένως, οἱ ὀπαδοὶ τῶν μικρῶν κομμάτων, τῶν ὑπερμάχων τῆς Ἁπλῆς Ἀναλογικῆς, βοηθοῦν αὐτά, ἐὰν συντελέσουν εἰς τὸ νὰ ἀνέλθουν εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ Φιλελεύθεροι.

Πέραν, ὅμως, τούτου, εἶναι χρέος τῶν ἐκλογέων νὰ σκεφθοῦν ὅτι αἱ ἐκλογαὶ γίνονται, κατ' οὐσίαν, διὰ τὴν ἀνάδειξιν κυβερνήσεων. Οἱ βουλευταὶ εἶναι ἁπλῶς τὸ μέσον. Καὶ μὲ τὸν ἰσχύοντα ἐκλογικὸν νόμον, κυβέρνησιν ἀμιγῆ δύνανται νὰ σχηματίσουν ἢ ἡ ΕΡΕ ἢ οἱ Φιλελεύθεροι. Τρίτη λύσις δὲν ὑπάρχει. Ἑπομένως εἶναι καθῆκον τῶν ἐκλογέων, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ μὴ ὑποστοῦν ἄλλην κυβέρνησιν Καραμανλῆ, νὰ ψηφίσουν Φιλελευθέρους. «ΟΧΙ» εἰς τὸν Καραμανλῆν, εἶναι μόνον τὸ «ΝΑΙ» εἰς τοὺς Φιλελευθέρους. Τὰ ἄλλα εἶναι «δίκοπο μαχαίρι» διὰ τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἐκλογεῖς.

Ὑπὲρ τῆς ψηφίσεως καὶ τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Τοῦτο ἰσχύει μήπως καὶ διὰ τὴν Ἕνωσιν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ἡ ἐρώτησίς σας μὲ ἐπρόλαβε, διότι ἤθελα νὰ τονίσω ὅτι ὅπως ὅλοι οἱ κανόνες ἐπιβεβαιοῦνται ἀπὸ τὰς ἐξαιρέσεις, ὑπάρχει ἀνάγκη μιᾶς ἐξαιρέσεως ὑπὲρ τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος. Νομίζω ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν ὀπαδῶν τῆς παρατάξεως, ἡ ὁποία ἐκυβέρνησε τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ 1952 μέχρι σήμερον, ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποτρέψουν μίαν νέαν κυβέρνησιν τῆς ΕΡΕ, δύνανται ἐλευθέρως νὰ ψηφίσουν τὸ Λαϊκὸν κόμμα, διότι αἱ ψῆφοι των,, ναὶ μὲν δὲν περιέρχονται εἰς τὸ μόνον ἰσχυρὸν κόμμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὸ δικαιούμενον δευτέρας κατανομῆς ἕδρῶν, ἀλλά, ὁπωσδήποτε, ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὴν ΕΡΕ. Ἀναμιμνησκόμενοι δὲ τῆς καλῆς συνεργασίας, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Φιλελεύθεροι ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Σοφοῦλην μὲ τοὺς Λαϊκούς, εἰς δυσκόλους διὰ τὸ ἔθνος καιροὺς, πιστεύω ὅτι τὸ Λαϊκὸν κόμμα εἶναι δυνατὸν καὶ πάλιν νὰ διαδραματίσῃ ἐπωφελῆ ρόλον εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Ὅλως ἰδιαιτέρως ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω ὅτι τιμῶ τὸν ἐξαίρετον ἄνδρα, τὸν Παναγιώτην Κανελλόπουλον, ὅστις ἤδη ἡγεῖται τῆς προσπαθείας τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πολιτικῆς τάξεως, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι καὶ ὁ λαὸς τῆς Ἀχαΐας θὰ τὸν τιμήσῃ κατ' ἀξίαν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ποίας προβλέψεις ἔχετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Δὲν προβλέπω, ἀλλὰ βλέπω ὅτι ὁ λαὸς ἔχει κουρασθῆ ἀπὸ τὸν «Συναγερμὸν» καὶ τὰς «μετενσαρκώσεις» του καὶ ἐπιθυμεῖ μίαν ριζικὴν ἀλλαγήν. Αὐτὴν τὴν ἀλλαγήν, πολλοὶ τὴν ὑπόσχονται. Γεγονὸς, ὅμως, εἶναι ὅτι μόνον τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων τὴν ἐγγυᾶται.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ κ. Β. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ κ. Β. Παπαρρηγόπουλος τέως ὑπουργὸς καὶ ὑποψήφιος βουλευτὴς τῆς ΕΡΕ τοῦ Νομοῦ Ἀχαΐας ἐγκατέστησε τὸ πολιτικόν του γραφεῖον πλατεῖα Γεωργίου τοῦ Α' ἀριθ. 22, ὅπου καὶ θὰ δέχεται τοὺς φίλους του.

ΚΩΝΣΤ. Μ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ, ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
Ε. Ρ. Ε. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
(ΤΕΩΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ)
δέχεται τοὺς ἐκ τοῦ Νομοῦ ΑΧΑΪΑΣ ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένους φίλους του καθημερινῶς ἀπὸ 8 π.μ.—2 μ.μ. καὶ ἀπὸ 5 μ.μ. — 9 μ.μ. εἰς τὸ πολιτικόν του γραφεῖον ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 61

"ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΥΖΙΤΑΝΙΑ"
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
Εἶναι τὸ μόνον κέντρον ποὺ οἱ ἐπισκέπται του μένουν πάντα εὐχαριστημένοι
Καὶ τὸ μόνον κέντρον ποὺ βρίσκεται στὴν πιὸ ὄμορφη γωνιὰ τῶν Πατρῶν
Κάθε βράδυ γλέντι καὶ χορὸς μέχρι πρωΐας
Μὲ τὴν μπριόζικη ὀρχήστρα
ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ
Καὶ τὴν βεντέτα τοῦ τραγουδιοῦ
ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΤΙΜΑΙ ΛΑΪΚΑΙ—ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΚΛΕΚΤΗ
"ΛΟΥΖΙΤΑΝΙΑ"
Κορίνθου—Ἀγ. Σοφίας (πρώην Μαράτου) τηλ. 34—19
Διευθυντὴς
ΠΑΝ. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗΣ

ΕΙς κάθε περίπατον, εἰς κάθε διαδρομήν, εἰς κάθε Κέντρον, ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ καὶ ἀπὸ ἕνα
ΛΑΪΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ
Μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀποφασιστικὴ στιγμὴ τῆς ΤΥΧΗΣ σας. Θέλετε τεσσαρακοντάδα, θέλετε τετράδα, θέλετε μόνον ἕνα τέταρτον τῶν 5 δραχμῶν;
ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΚΟΛΩΤΕΡΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ
ΕΛΠΙΔΟΣ
Σᾶς τὴν προσφέρει παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ
ΛΑΪΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΗΡΕΣ
ΚΗΜ
ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ ΣΕ ΑΠΟΔΟΣΙ
ΑΝΩΤΕΡΟΙ ΣΕ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
ΤΕΛΕΙΟΙ ΣΕ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΘΕΤΙΚΟΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ
οἱ μόνοι ποὺ δίδονται μὲ ἐγγύησι δύο ἐτῶν
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ
Β. ΣΠΑΝΟΣ
ΕΚΘΕΣΙΣ
ΡΗΓΑ ΦΕΡΡΑΙΟΥ 120, ΤΗΛ. 23-69
ΠΑΤΡΑΙ

Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς Πάτρας θὰ λειτουργήσῃ προσεχῶς
ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟΝ & ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
Αὐτόματοι—ἠλεκτρονικαὶ — ἐξαβαλβιδικαὶ ἐγκαταστάσεις
Διευθύνεται ὑπὸ εἰδικοῦ Ἀκτινολόγου—Ραδιολόγου Ἀκτινοθεραπευτοῦ. Ἐπιμελητοῦ τοῦ Γενικοῦ Κρατικοῦ Νοσοκομείου «Βασίλισσα Φρειδερίκη»

ΝΕΑ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΩΤΟ — ΡΙΝΟ — ΛΑΡΥΓΓΟΛΟΓΙΚΗ
«Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ» Τηλ. 45—33
ΓΕΩΡ. Α. ΜΑΡΚΟΥ
Χειρουργοῦ Ὠτορινολαρυγγολόγου τῆς Ὠτο — Ρινο — Λαρυγγολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν «Νοσοκομεῖον Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς»
Ἡ Κλινικὴ ἤρχισε λειτουργοῦσα ἐν Πάτραις, ὁδὸς Ἁγίου Ἀνδρέου 107, διαθέτουσα τελειοτάτου τελευταίου τύπου μηχανήματα καὶ κλίνας α' β' καὶ γ' θέσεως
Χειρουργοῦνται καὶ ἠσφαλισμένοι ΙΚΑ

Τὰ ἀθόρυβα τρακτὲρ ΔΗΖΕΛ - ΛΑΝΖ
11 - 13 - 16 - 20 - 24 - 28 - 40 - 50 - 60 ἵππων
μὲ ΕΝΑ μόνον κύλινδρον
μὲ ΕΝΑ μόνον ἔμβολο
μὲ ΕΝΑ μόνον κουσινέτο
μὲ ΕΝΑ μόνον μπὲκ
μὲ ΜΙΑ μόνον ἀντλία πετρελαίου
χωρὶς ΚΑΜΜΙΑ βαλβίδα
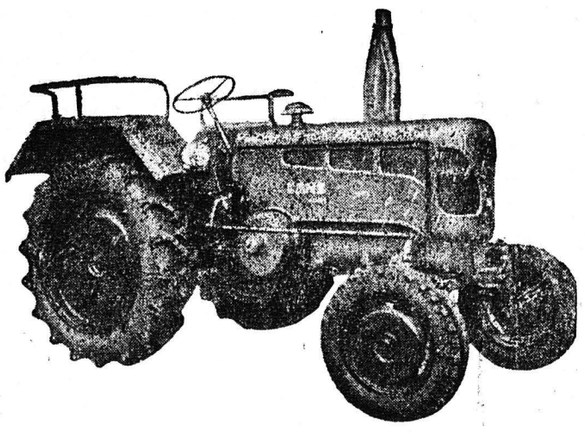
ΕΙΝΑΙ τὰ πιὸ ἁπλᾶ στὴ λειτουργία, τὰ πιὸ οἰκονομικὰ στὴ συντήρησι καὶ τὰ πιὸ οἰκονομικὰ στὰ καύσιμα.
Ἐργάζονται ἄνω τῶν 1900 τεμαχίων ἐν Ἑλλάδι.
Γενικὴ ἀντιπροσωπεία: ΕΛΜΟΥΤ ΣΕΦΕΛ & Ν. ΠΑΝΑΓΗΣ, Βόλος-Θεσσαλονίκη-Ἀθῆναι
Ἀντιπροσωπεία Πατρῶν: ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀράτου 4, τηλ. 23-10

ΨΗΦΙΣΑΤΕ
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΝ
ΕΝΩΣΙΝ (Π.Α.Δ.Ε.)
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ Π.Α.Δ.Ε. ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
1) ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ
2) ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
3) ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
4) ΚΑΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
5) ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
6) ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΟΣ
7) ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝ.
8) ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
9) ΨΑΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Γιὰ 15 ἡμέρες
ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Ὑφάσματα ὁλόμαλλα ἠγγυημένα
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ & ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ
Μοντέρνα
δρχ. 1.150 — 1.250
τὸ κοστοῦμι, ὕφασμα καὶ ραπτικὰ
ΚΩΝΣΤ. ΑΓΡΑΠΙΔΗΣ
Ἀγ. Νικολάου 35